

Oponentský posudek dizertační práce Karolíny Kalecké - Modernizace rakousko-uherského válečného námořnictva v letech 1897-1914

Magistra Karolína Kalecká si vytkla za cíl zhodnotit rozvoj rakousko-uherského loďstva v desetiletích, předcházejících první světové válce. Svě téma pojala důsledně, v textu disertační práce se věnuje jak politickým aspektům vývoje rakousko-uherské floty, tak ekonomickým otázkám a hospodářským možnostem habsburského soustátí. Popisuje rovněž změny taktiky a strategie rakousko-uherského loďstva, které se přímo promítaly do objednávek nových tříd válečných plavidel. Text je průběžně doplňován i důležitými statistickými údaji, zejména početními poměry konkrétních lodních kategorií mezi jednotlivými tehdejšími námořními mocnostmi. Autorka přitom správně poukazuje na skutečnost, že zatímco britská či německá flota byly určeny k rozsáhlým oceánským operacím ve velkých vzdálenostech od domácích břehů, rakousko-uherská admirálové se soustředili na obranu vlastního pobřeží a zájmů koruny v oblasti Středomoří. V této souvislosti připomíná dnes již nepříliš známou éru zámořských propagačních plaveb rakousko-uherských válečných lodí do oblasti Pacifiku nebo Karibiku a poukazuje na jejich ekonomické i vojensko-ideologické aspekty.

Zmiňuje rovněž nerovnoměrnost rozložení průmyslové základny na území habsburského soustátí, kde podstata kapacit těžkého strojírenství, a především námořní arzenál, se nacházely v Předlitavsku. Magistra Kalecká osvětluje problematiku naplňování rakouských a uherských kvót, kdy zdroje Zalitavska byly schopny dodávat pouze lehké zbraně, pomocné čluny nebo zásoby potravin.

Věnuje se rovněž srovnání rakousko-uherské námořní politiky a vývoje válečných lodí v prvních letech nového století s rozvojem italské floty, potencionálního rivala v oblasti Středomoří. V textu rovněž rozebírá klíčovou otázku, jakou řešily i admirality dalších zemí, zda stavět ponorky, a v jakém množství, a jestli investovat astronomické částky do výstavby bitevních lodí nové generace (takzvaných dreadnoughtů) a bitevních křižníků.

Magistra Karolína Kalecká se neomezuje pouze na dějiny rakousko-uherského loďstva ve vymezeném období, nýbrž jej zakotvuje do širších mezinárodně politických souvislostí. Poukazuje na proběhnuvší rusko-japonskou válku a zejména námořní bitvu u Cušimi, která se promítla do taktického a strategického uvažování námořních štábů většiny mocností, stejně tak upozorňuje na technický vývoj ve světě, který nemohl neovlivnit situaci v Rakousko-Uhersku.

Práce je značně obsáhlá a je třeba zdůraznit, že autorka prokázala hlubokou znalost fondů v rakouských archivech, v nichž báda. Rovněž množství použité odborné literatury, dobového tisku a publikovaných pramenů je více než dostačující. Kladně bych chtěl zhodnotit i velmi zajímavou obrazovou přílohu práce, spočívající v reprodukci kolorovaných dobových pohlednic rakousko-uherských válečných lodí.

Práci lze vytknout nedostatky spíše technického rázu. V textu se opakují překlepy, u zmínek o technických parametrech plavidel autorka v textu hovoří o výtlaku, neuvádí však, zda je míněn takzvaný standardní výtlak nebo plný bojový (s plnými uhelnými bunkry, horní mezí zásob munice, zásobami kotlové i pitné vody atd.). Ráže děl by měla být udávána v milimetrech, ne centimetrech (v rámci jednotné měrné soustavy SI). Na úrovni celé práce však nemají tyto drobné nedostatky zásadnější vliv. Možná bych doplnil sice nepodstatný, ale zajímavý detail k osobě opakovaně zmiňovaného lodního konstruktéra českého původu Siegfrieda (Vítězslava) Poppera, otce rakousko-uherských bitevních lodí. Podle dostupných informací žil ve stáří v Praze (kde se 5. ledna 1848 také narodil) a 19. dubna 1933 ve věku pětáosmdesáti let zahynul, když jej u Národního divadla srazila tramvaj.

Disertační práce splnila cíle ve všech bodech, které si autorka vytyčila, v českém prostředí přichází s množstvím dosud nepublikovaných informací, jak z oblasti námořního zbrojení, tak

rozvoje rakousko-uherské vojensko-průmyslové základny i posunů z hlediska námořní taktiky a strategie. Její rukopis je jistě přínosem. Práci magistry Karolíny Kalecké tedy doporučuji k obhajobě.

Předloženou disertační práci předběžně klasifikuji jako prospěšná.

PhDr. Ivo Pejčoch, Ph.D., Vojenský historický ústav Praha